

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. III. Ecclesia Latina utitur in Diaconatu etiam manuum impositione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

carum, inquam, potest, & debet, de benedictione quâdam ceremonialis; non autem de impositione manuum consecratoria.

Ita Glossa ibi verb. Impositione, dicens. Sed contra 23 dist. Subdiaconus. Vbi dicitur, quod Subdiaconus non recipit manuum impositionem. Sed illud cap. loquitur de impositione manuum consecratoria, quæ non datur Subdiacono: sed hæc impositio manuum est quâdam benedictio. Sic accipitur 69. dist. Quoniam. & 1. q. 11. Manus.

60. Alii explicatio dicitur cap. dicitur.

Verum quia hodie, nec etiam per modum benedictionis adhibetur manuum impositio propriè dicta in hac Ordinatione; ideo Averfa supra ait, posse intelligi de illa impositione, quâ Episcopus trahit & imponit Amictum super caput eorum, qui ordinantur Subdiaconi.

Vel potius dicendum; mendose legi, Subdiaconatus: nam ut ad marginem illius textus notatur: In duobus vetustioribus legitur: Diaconatus, in qua utique Ordinatione propriè manus imponitur ordinando, ut patebit ex Conclusionem sequenti, quæ talis est:

CONCLUSIO III.

Ecclesia Latina utitur in Diaconatu etiam manuum impositione.

61. Quid Diaconus & Diaconatus.

Diaconus græcè, latine idem est, quod minister, & ex usu Ecclesiæ appropriatum est illi, qui proximè Sacerdoti sacrificanti assistit & ministrat. Itaque Diaconatus est ille Ordo, qui proximè Sacerdotio subest. Hebræo autem nomine Diaconi vocantur Levitæ, & sic dicitur Ordo Leviticus, denominatione sumptâ à Levitis, id est, descendibus ex Levi, qui in templo Domini ministrabant.

62. Prima actio observanda in hac Ordinatione.

Ceterùm plures actiones in hac Ordinatione præscribuntur in Pontificali Romano. Et primo quidem, Solus Pontifex manum dexteram extendens, ponit super caput cuiuslibet ordinando; & nullus alius, quia non ad Sacerdotium sed ad ministerium consecratur, dicens singulis: Accipe Spiritum sanctum ad robur, ad ressendam diabolo & tentationibus eius. In nomine Domini.

Secunda.

Secunda actio præscribitur his verbis: Post hæc Pontifex sedens cum mitra cuiuslibet ordinando ante se genu flexo, stolam, quam singuli in manu habent, imponit successive super humerum sinistram dicens singulis: Accipe stolam candidam de manu Dei, adimple ministerium tuum; potens est enim Deus ut augeat tibi gratiam suam. Qui vivit & regnat in sæcula sæculorum. Respond. Amen. Faciens super quemlibet eorum signum crucis. & ministri reflectant caput stola, & alligent sub brachio dextero.

63. Tertia.

Sequitur tertia actio: Post hæc Pontifex accipiens Dalmaticam, induit eam quemlibet successive usque ad humeros, & sic sit usque ad ultimum, quem eam totaliter induit; & hoc si una tantum sit Dalmatica.

Si vero quilibet suam habet, tunc singulos suâ totaliter induit, dicens cuiuslibet: Induat te Dominus indumento salutis & vestimento laticæ & Dalmaticâ iustitiæ circumdet te semper. In nomine Domini. Respond. Amen.

Quarta & ultima actio exprimitur sub hac forma verborum: Postremò Pontifex accipit & tradit omnibus librum Evangeliorum, quem manu dextera tangunt, dicens: Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia Dei tam pro vivis, quam pro defunctis. In nomine Domini. Respond. Amen.

Quarta.

Itaque istæ quatuor actiones sunt necessariæ, saltem necessitate præcepti Ecclesiastici. Nunquid etiam necessitate Sacramenti? Citatur ab aliquibus Michael Medina lib. 1. de sacrorum hominum continentia c. 38. & 39. quasi sentiat, in omnibus istis actionibus consistere hanc Ordinationem, & ex omnibus constitui integram materiam, & integram formam. Fundatur; quia verba ipsa, quæ in singulis istis actionibus dicuntur, sonant modum formæ sacramentalis, & ita omnes eæ actiones habebunt rationem materiæ & formæ.

64. An omnes hæc actiones sint essentialiter? Medina.

Fundamentum parit affirmantibus.

Sed hæc sententiâ communiter rejicitur; quia verba, quæ dicuntur in traditionibus vestium, non sonant modum formæ sacramentalis; sed solum se habent, ut preces & invocationes Ecclesiæ, sicut in aliis sacris benedictionibus consuetum est.

Rejicitur.

Estque res clara in Ordinatione Sacerdotali, in qua etiam propriæ sacræ vestes traduntur & imponuntur, nec tamen spectant ad substantiam vel integritatem Ordinationis, ut omnes concedunt, sed solum ad Ecclesiasticam solemnitatem & ceremoniam.

Relictâ itaque sententiâ Mediæ, alia duplex est opinio. Una, quod character imprimatur in traditione libri Evangeliorum; quia deputatio Diaconi ad suum principalem actum, non potuit exprimi per traditionem alicujus rei corporalis. Cùm enim Diaconus habeat potestatem super Corpus & Sanguinem, contenta in vasis, non potuit hæc potestas exprimi per dationem vasis tantum: quia super vasa Subdiaconus habet potestatem; nec per dationem materiæ consecratæ; quia non habet potestatem eam immediatè tangere: & ideo oportuit, quod ordinaretur per traditionem instrumenti pertinentis ad actum secundarium, hoc est, per traditionem libri Evangeliorum.

65. Opinio quæ dicit characterem imprimi in traditione lib. Evangelii probatur.

Sed contra hoc potest argui (inquit Durandus 4. dist. 24. q. 3.) quod illud, in quo imprimitur character, debet observari; & probabile est, quod observetur in omni Ecclesia; sed traditio libri in Ordinatione Diaconi non observatur in omni Ecclesia, nec antiquitus forsitan observabatur in aliqua Ecclesia. Undè secundum Ordinatium antiquissimum Ecclesiæ Anticenis, cui præsumimus, liber Evangeliorum non tradebatur Diacono in Ordinatione sua: sed nos volentes nos conformare

66. Obiectio ex Durandus.

carteris Ecclesiis, posuimus de manu nostra in margine dicti Ordinarii, quod liber Euangeliorum tradatur Diacono, cum consueta forma verborum: quare non videtur, quod in traditione libri imprimatur character Diaconatus. Hæc ille.

A quo si petas, in quo ergo imprimatur. Et ideo, inquit, alia opinio est, quod character imprimatur in impositione manuum, per quod datur intelligi, quod applicatur ad magnum ministerium, et quod manus est organum organorum: Diaconus autem per excellentiam dicitur minister: & huic videtur Canon concordare 23. dist. ubi dicitur, quod cum ordinatur Diaconus, solus Episcopus ei manum imponit, et quod ad ministerium applicetur. Hucusque Durandus.

67. Et certe olim in primitiva Ecclesia non erat adhuc descriptus ullus Euangeliorum liber; siquidem Matthæus qui primò scripsit, non nisi octavo anno post Christi Ascensionem scripsit, ut narrat Baronius ad annum quadragesimum primum Christi, & tamen ordinabantur Diaconi; ergo per solam impositionem manuum, absque traditione libri Euangeliorum.

Unde neque Scriptura Act. 6. in Ordinatione Diaconorum, neque Dionysius cap. 5. Eccles. Hierarch. ubi illam Ordinationem describit, aliquam faciunt mentionem traditionis alicujus instrumenti, præter impositionem manuum. Uti nec Concilium Carthaginense IV. cap. 4. dicens: *Diaconus cum ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum super caput illius ponat; quia non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur.*

Quod autem loquatur de impositione manuum sacramentali, videtur satis colligi ex eo, quod capite sequenti assignet materiam essentialem Subdiaconatus hinc verbis: *Subdiaconus quum ordinatur, quia manus impositionem non accipit (sicut Diaconus) patenam de Episcopi manu accipiat vacuum & calicem vacuum.* Ergo sicuti traditio patenæ & calicis vacui est materia essentialis, ita etiam manus impositio, in cuius locum quasi succedit.

Eidem sententiæ (inquit Averfa sup. sect. 6. §. Durandus vero) favent Bonaventura eadem dist. p. 1. a. 1. q. 4. & Scotus q. 1. §. De secundo.

Sed Doct. Subtilis nihil aliud ibi docet, quam legere Euangelium non esse proprium actum Diaconi, sicut nec Subdiaconi legere Epistolam. Verba ejus habes Conclusionem præcedenti. Ergo sola impositio manuum est materia essentialis Diaconatus, hoc inde non rectè inferitur in principiis Scoti, qui putat probabile, in Sacerdotio duas esse formas partiales, & duas materias partiales, in quarum altera confertur potestas conficiendi Eucharistiam, quæ indubiè magis principalis & magis propria Sacerdoti; in reliqua autem potestas absolvendi in Pœnitentiâ, ut supra vidimus.

Quantum ad D. Bonaventuram, nec ille favet isti sententiæ loco citato, ubi querit; an Prælati Ecclesiæ teneantur Clericis quantum ad temporale stipendium? In cuius utique questionis resolutione nihil minus dicitur, quam de materia & forma essentiali Diaconatus. Error ergo est Typographi, vel Auctoris, qui pro parte secunda posuit primam.

Igitur in secunda parte art. 1. qu. 4. videtur favere illi sententiæ. Sic enim ait in corp. in Ordinibus sacris, quoniam datur ibi nobis potestas, & excellens, si manus impositio, non tantum instrumenti traditio. Et infra ad 2. Ad illud quod obiicitur, quod Sacerdotes imponunt manus, dicendum, quod illa manus impositio non est ad Ordinis (Sacerdotalis) collationem, sed ad significationem. Significatur enim gratia communionis, quæ in Ordine sacerdotali confertur, & per Sacerdotem debet ministrari: ideo non imponunt manus Sacerdotes Diacono, sed solus Episcopus in cuius impositione manuum non tantum est significatio, sed etiam potestatis collatio.

Ergo, secundum D. Bonaventuram, hæc impositio manuum est sacramentalis, eaque sola, quia nusquam in traditione instrumenti agnoscitur potestatis collationem.

Sed responderi posset; etiam eam non negare, immo in minoribus Ordinibus agnoscere, adeoque potius favere sententiæ illi, quæ docet, Ordinem Diaconatus conferri partim per impositionem manuum, & partim per traditionem libri Euangeliorum, quam approbat Averfa supra §. Alia tandem sententiâ, multis pro ea rebus Auctoris, quam & Dicalillo, n. 167. vocat probabilior.

Enimvero pro una parte, scilicet traditione libri Euangeliorum, stat aperte Conc. Florentin. in Decreto Eugenii, ibi: *Sacrum Sacramentum est Ordinis, cuius materia est illud, per cuius traditionem confertur Ordo, sicut Presbyteratus traditionem.* Cum autem ibi Concilium assignet materiam essentialem Presbyteratus, secundum omnes Doctores, similiter Subdiaconatus, quæ apparentiâ veri negabimus, assignare materiam essentialem Diaconatus?

Non est tutum hoc negare; & per consequens hodie non tutum dicere, solam impositionem manuum esse materiam essentialem; aut traditionem libri Euangeliorum non esse materiam essentialem; est tempore Concilii Carthaginensis quarti, quod, ut supra vidimus, solus meminit impositionis manuum potestatis hinc sustineri, absque ulla nota erroris aut temeritatis.

Sed numquid sententiâ, quæ hodie asserta, impositionem manuum esse partialem materiam non solum notâ temeritatis, sed erroris etiam inurenda est? Ita censet Valquez disp. 238. c. 4. n. 35. ibi: *Communis tamen sententiâ est, solam traditionem libri Euangeliorum esse*

qui censet characterem imprimi in impositione manuum, & probat.

Confirmatur i. ex praxi primitivæ Ecclesiæ.

Secundò ex Act. 6. Dionysio & Carthag. 4.

Averfa dicit D. Bonar. & Scotum favere huic sententiæ.

materiam esse hujus Sacramenti, & sola verba, quibus traditur, esse formam: quam quidem ita veram existimo, ut oppositam non solum notā temeritatis, sed erroris etiam inurendam esse censeam. Hæc ille.

Oñdnditur quod non.

Sed ego hanc censuram potius notā temeritatis & erroris inurendam esse censeo. Quod nē gratis dicere videar, suppono ex antedictis, determinationem materiæ & formæ in individuo, relictam fuisse dispositioni Ecclesiæ, & per consequens Ecclesiæ potuisse determinare, vel solum impositionem manuum, vel solum traditionem libri Evangeliorum, vel utramque simul.

Atque aded pro tempore, quo nondum erat scriptus liber Evangeliorum, potuisse determinare solum impositionem manuum; pro tempore autem, quo jam erat scriptus, potuisse determinare traditionem istius libri ad clariorem & distinctiorem explicationem potestatis minis principalis, quæ traditur per illam Ordinationem, relinquendo impositionem manuum cum partiali significatione principalioris potestatis, vel etiam eam abrogando, & instituendo traditionem libri Evangeliorum cum significatione totalis potestatis. Quid factum sit ex his, quæ fieri potuerunt, hic disputatur.

72. Aliquando sicut in impositione fuit materia sufficiens.

Equidem, quando nondum erat scriptus liber Evangeliorum, dici potest, solum manuum impositionem, cum verbis correspondentibus, fuisse materiam & formam essentialē hujus Ordinationis; sicut adhuc de facto est in Ecclesia Græca. Nam quod aliqui dicunt; tunc fuisse datam chartam descriptam, continentem mysteria fidei, mera conjectura est, cum de tali charta, nec ex Scriptura, nec ex Conciliis, aut Sanctis Patribus quidquam constet; & absolute non fuerit necessaria, supposita contrariā voluntate Ecclesiæ.

Et fortassis usque ad tempora Durandi permanerat ille mos ordinandi in Ecclesia Aniciensis; vel dicitur, id contigisse per errorem, cum fuerit Ecclesia particularis, quæ potest errare, maxime cum tunc nondum extaret Decretum Eugenii, & sic probabilis foret illa opinio: vel certe ex consensu Pontificis. Cum enim ea Ecclesia sit in Italia, & modus ille ordinandi fuisset aded singularis, vix est morale (inquit Arriaga disput. 54. nu. 20.) quod ad aures Pontificis non pervenerit: quod si pervenit & toleratus est, profectō jam videtur esse sufficiens.

Arriaga.

73. De facto non est.

Ceterum quia amplius non toleratur in Ecclesia Latina, ut patet ex Pontificali Romano, supra allegato, in quo disertis verbis præscribitur traditio libri Evangeliorum, cum verbis significantibus expressè potestatem, quam accipit Diaconus, cantandi Evangelium, satis constat, pro hoc tempore Ecclesiam Latinam illam traditionem, & verba correspon-

dentia, determinasse, seu instituisse materiam & formam sacramentalem seu essentialē (quid quid fuerit tempore Dionysii & Concilii Carthaginensis) sic tamen, ut etiam retinuerit impositionem manuum, saltem pro ceremonia accidentali.

Quid ni etiam pro essentiali? Profectō id videntur indicare verba, quæ in hoc actu ab Episcopo proferuntur: *Accipe Spiritum sanctum* &c. quæ sic dicuntur per modum imperativum, sicut dicitur: *Accipe potestatem*: & licet dicitur in Sacerdotio: *Accipe spiritum sanctum* &c. quare sicut in Sacerdotio habent effectum gratiæ & characteris, ut supra ostendimus; ita etiam videntur hic debere habere effectum, tum gratiæ sanctificantis, tum characteris, juxta illud Concilii Tridentini sess. 23. can. 4. *Si quis dixerit; per sacram Ordinationem non dari Spiritum sanctum; ac proinde frustra Episcopus dicere: Accipe Spiritum sanctum, aut per eam non imprimi characterem &c. Anathema sit.*

Vel ergo in Ordinatione Diaconi frustra dicit Episcopus: *Accipe Spiritum sanctum*, vel per illa verba datur Spiritus sanctus. Nam quod Concilium ibi tantum loquatur de Sacerdotio; unde constat? Verba quippe sunt generalia; ergo generaliter intelligenda, nisi aliquid obstat: hic autem nihil obstat, quia ostensam est, Ecclesiam potuisse illam ceremoniam instituere tamquam materiam & formam essentialē.

Si dixeris; obstat Concilium Florentinum in Decreto Eugenii, ubi in Ordinatione Diaconi non fit mentio impositionis manuum: Respondeo; neque in Ordinatione Sacerdotis; & tamen, ut statim videbimus, est essentialis.

Si rursum objicias aliud testimonium Gregorii IX. in cap. 1. de Sacramentis non iterandis sequentis tenoris: *Presbyter & Diaconus cum ordinantur manus impositionem tactu corporali, ita ab Apostolis introducto, recipiant; quod si omnium fuerit non est aliquatenus iterandum, sed statuto tempore, ad huiusmodi Ordines conferendos caute suppleendum; quod per errorem extitit prætermisum.* Jam autem materia & forma essentialis Sacramentorum sicut non potuerunt institui ab Apostolis, ita nec introduci; ergo &c.

Respondent Aliqui; manuum impositionem in Ordinatione Diaconi & Presbyteri, esse ritum ab Apostolis introductum; non quasi Apostoli hunc ritum instituerint; sed quia ipsi primi ceperunt illum usurpare in Ordinationibus; nam Ordinatio à Christo facta in Apostolis, hoc ritu facta non legitur.

Hæc tamen interpretatio (inquit Vasquez disp. 239. nu. 59.) extorta mihi videtur; nam eadem ratione dici posset, Sacramentum Confirmationis, Extremæ Unctionis & Pœnitentiæ ab ipsis introductum; quia ipsi primi illud ministrare ceperunt.

Sed contra; nonne Aliqui videntur docere, Confirmationem & Extremam Unctionem institutam

74. An adhuc manuum impositio sit materia essentialis; ut mensuratur de se sub alio modo.

75. Obiectio.

76. Resp. Affa quorum.

Alia obiectio est de sacramentis non iterandis.

76. Resp. Affa quorum.

Rejicitur à Vasquez.

77. Defensio ad Auctores.

stitutam esse ab Apostolis? Quod sic intelligendum diximus, non quod ipsi primò illa Sacramenta instituerint, sed quod primi illà materià & formà hæc Sacramenta Fidelibus administraverint. Deinde, potiùs hæc manuum impositio dicitur ab Apostolis introducta, immo & instituta dici potest; quia Christus, ut suppono, Ecclesiæ suæ reliquit determinationem in individuo materiæ & formæ hujus Sacramenti.

Quomodo impositio manuum sit ritus introductus ab Ecclesiâ.

Ut ergo dicere possumus, ritum conferendi Diaconatum in Ecclesiâ Græca per hæc verba: *Divina gratia creat seu promovet N. Venerabilem Subdiaconum in Diaconum* &c. esse ritum introductum ab Ecclesiâ, estò habeant se per modum formæ essentialis; ita etiam dicere possumus, impositionem manuum esse ritum ab Ecclesiâ introductum, estò habeat se per modum materiæ essentialis.

78. Instaurata

Instat aliquis: si illa impositio manuum esset materia essentialis, debuisset postea repeti ex integro totum Sacramentum, cujus contrarium ibi decrevit Pontifex.

Resp. Atque

Respondet Arriaga suprà n. 17. Indè solum sequitur, eam impositionem non esse totalem materiam: si enim esset totalis; tunc ejus defectus fecisset ex integro imperfectum Sacramentum; at si sit partialis tunc non est necessum repetere aliam partialem materiam, si prior fuit adhibita, cum forma sibi debita; nam licet inter materiam & formam requiratur conjunctio physica, aut certè talis, quæ moraliter reputetur perindè ac si esset physica; quando tamen sunt duæ materiæ partiales, cum suis partialibus formis, si defuit una materia cum sua forma, non efficit quo minus altera materia, quæ extitit cum sua forma, non valeat ad hoc, ut repetitâ postea alterâ materiâ, quæ defuit, cum propria forma, non sit integrum Sacramentum, ut patet manifestè in Extrema Unctione: nam communis sententia docet, omnes quinque unctiones esse essentielles Sacramento; & tamen eadem communis sententia docet, si fiat una unctio cum sua forma, & minister moriatur; ac deinde, etiam post aliquot dies, veniat alter, qui perficiat, non esse necessum repetere eam priorem unctionem, sed sufficere addere quatuor alias, quæ fuere desideratæ. Idem ergo in præfenti dici potest. Hæc ille.

79. Et aliquod ejus argumentum pro nostra sententia.

Deinde sic argumentatur: si illa impositio manuum solum fuisset pura ceremonia, fuissetque inculpabiliter omiſsa, non esset ratio, cur Pontifex esset tam sollicitus de ea suo tempore repetenda. Licet enim aliquando, si conferatur Sacramentum quoad essentialia sine ceremoniis, soleat Ecclesiâ præcipere, ut postea suppleantur illæ ceremoniæ, id tamen rarum est, & in solo Baptismo; immo in illo id non præcipit, nisi quando omnes ceremoniæ fuere omiſsæ: nam si una defuit, v.g. impositio salis ad os, ceteræ verò omnes sint applicatæ, non præcipit Ecclesiâ, ut illi adulto sic baptizato apponatur postea sal

ad os, ergo cum in eò casu ejus cap. *Prefatus* solum fuerit desiderata ea impositio manuum, cetera verò tam substantialia, quam ceremonialia supponantur adhibita, vix fuisset Pontifex adeò sollicitus de supplenda ea impositione, si judicasset, eam esse puram putam ceremoniam, & non potiùs partialem materiam essentialem: ergo ex hoc loco probari potius videtur contraria sententia. Hucusque Arriaga.

Quomodo ergo Vasquez suprà ex illo textu bene probat, contrariam sententiam non solum nonâ temeritatis, sed erroris etiam inveniendam esse? Aut cur Arriaga non amplectitur hæc sententiam, sed nihilominus adheret sententiæ Vasquezij? Sanè hic Auctor nullam positivam rationem adfert, sed solum solvit Argumenta aliorum, & ad objectionem jam factam ex illo capite, respondet; Pontificem, eò quod ritus ille sit adeò solemnissimus & antiquus, ad ipsi Apostolis observatus, voluisse ut suppleretur, etiam si non pertineret ad materiam essentialem Diaconatus.

Verùm enim verò, cum ille ritus adeò solemnissimus sit & antiquus, ab ipsi Apostolis observatus, & cum possit pertinere ad materiam essentialem, & tempore Apostolorum, quod nondum erat traditio libri Evangelium, ad eam pertinuerit, cur non dicimus, etiam de facto adhuc ad eam pertinere?

Quia, inquit, nec manuum impositio, nec verba correspondentia significant aliquod proprium ministerium Diaconi. De manuum impositione patet, & de verbis probatur; quæ verba sunt hæc: *Accipe Spiritum sanctum ad resistendum diabolo & tentationibus eius*, quæ sanè generalia sunt, & cuilibet Ordinationi convenire possent. Ita Vasquez suprà n. 38.

Possent planè convenire cuilibet Ordinationi, si Ecclesiâ vellet; sed quia jam ea appropriavit Ordinationi Diaconi, ideo ei soli conveniunt, & significant gratiam ad resistendum tentationibus, quæ possent Diaconum imputare in ministerio Sacerdotis, quod voluit significari per manuum impositionem; cum enim hæc impositio sit ceremonia generalis, quæ possent convenire omnibus Ordinationibus, facta de facto in Ecclesiâ Græca convenit, Ecclesiâ Latina eam assumpsit, tum in Sacerdotio ad significandam potestatem absolvendi, factam iam consecrandi; tum in Diaconatu ad significandum ministerium Sacerdotis. Igitur Ecclesiâ imponens manus Diacono & dicens: *Accipe Spiritum sanctum* &c. significat tunc conferri Sacramentum, cum in sola Sacramenti constitutione videatur verè dici posse: *Accipe Spiritum sanctum*.

Respondet Arriaga suprà n. 19. hoc Argumento probari nimis multum, scilicet ad eam materiam esse eam manuum impositionem, nam gratia non conferitur, nisi quando Sacramentum essentialiter est completum, hoc tamen

dici nequit, quia Eugenius quartus expressè docet, traditionem Evangeliorum esse materiam, id quod saltem requirit eam esse materiam partialem.

Impugnatur.

Sed contra: potest impositio manûs cum his verbis: *Accipe Spiritum sanctum &c.* esse Sacramentum essentialiter completum, estò illa impositio non sit adæquata materia; sicuti consecratio Corporis Christi est essentialiter Sacramentum Eucharistiæ, estò Corpus Christi non sit adæquata materia; & singulæ unctiões sunt probabiliter Sacramenta essentialiter completa, tamen si non sint materia adæquata. Sicuti etiam traditio calicis cum vino, & patenæ cum pane, sub hac forma verborum: *Accipe potestatem &c.* est essentialiter Sacramentum Sacerdotii, nam imprimi characterem, & per consequens, causat gratiam in subiecto disposito, estò non sit materia adæquata; nam secundum Arriagam suprà n. 27. Impositio manûs cum his verbis: *Accipe Spiritum sanctum &c.* est partialis materia & imprimi partialem characterem.

83. Alia resp. auctoris.

Respondet Arriaga secundò: etiam dum Diaconis imponit stolam, & Dalmaticam, utitur Episcopus talibus verbis, quæ ostendunt eis tunc dari gratiam sanctificantem, cum tamen constet vestimentorum collationem in nullo Ordine esse materiam essentialem.

Impugnatur.

Sed contra: illud gratis dicitur, ut patet ex verbis Pontificalis, suprà relatis, in quibus nulla fit mentio Spiritûs sancti, per quem tamen diffunditur charitas Dei, seu gratia sanctificans in cordibus eorum, qui iustificantur, sed neque traditur aliqua particularis potestas, ad quam necessaria sit gratia sanctificans.

84. Tertia responsio.

Respondet tertio præfatus Auctor; Pontificem, cum eas omnes actiones & ceremonias eo sine faciat, ut paulò post conferat Sacramentum, iure merito per illas quasi inchoativè dicere: *Accipe Spiritum sanctum &c.* Quæ verba non tam denotant acceptionem gratiæ sanctificantis, quàm auxiliorum, quibus resistitur diabolo; ideoque ea verba habent se per modum puræ orationis, quæ pro altero obtinemus à Deo similia auxilia.

Refutatur.

Sed contra; cur minùs hæc verba: *Accipe Spiritum sanctum*, denotent gratiam sanctificantem in Ordinatione Diaconi, quàm in Ordinatione Sacerdotis? An fortè; quia additur: *Ad robur, & ad resistendum &c.* Sed nunquid per Sacramentum Confirmationis datur gratia sanctificans ad robur, & ad resistendum &c.? Sanè gratia sanctificans, quàm maximè necessaria est ad robur, & ad resistendum tentationibus diaboli.

85. Ultima responsio. Auctoris.

Denique respondet Arriaga; in Baptismo, ubi certissimum est adæquatam materiam esse abluionem, olei autem inunctionem esse puram ceremoniam; nihilominus dum inungit baptizans infantem, dicit: *Vngo te oleo salutis, ut habeas vitam æternam.* Quæ verba videntur et-

iam significare gratiam habitualem, non minùs, quàm verba Confirmationis; ergo inde nihil colligitur, quòd ea impositio manuum suprà Diaconum, sit partialis saltem materia ejus Ordinis. Hæc ille.

Reprobatur.

Sed contra; quia certissimum est, adæquatam materiam Baptismi esse abluionem; ideo tamen illa verba: *Vngo te &c.* videantur significare gratiam sanctificantem; etiam certissimum est, eam ex opere operato non conferre; sed quia probabile est, si non probabilius, solam traditionem libri Evangeliorum non esse adæquatam materiam Ordinationis Diaconi; ideo etiam probabile est, si non probabilius, illa verba: *Accipe Spiritum sanctum &c.* quæ videntur significare gratiam sanctificantem; etiam eam conferre ex opere operato. Atque hæc sufficiant de Ordinatione Diaconi.

Progredior ad Ordinationem Sacerdotis, de qua dico idem, quod dixi de Ordinatione Diaconi:

CONCLUSIO IV.

Ecclesia Latina utitur in Sacerdotio etiam manuum impositione.

Duplex est hic manuum impositio. Prima describitur his verbis in Pontificali Romano: *Post hæc surgant omnes, & ordinandis coram Pontifice binis & binis successive genuflectentibus Pontifex stans ante salsidorium suum cum mitra, & nulla oratione nulloque cantu præmissis, imponit simul utramque manum super caput cuiuslibet ordinandi successive, nihil dicens. Idemque faciunt post eum omnes Sacerdotes, qui adjunt, quorum tres aut plures planetis vel saltem cum stolis parati, si commode fieri potest, esse debent. Hæc est prima ceremonia, quam Ecclesia adhibet in Ordinatione Sacerdotis.*

86.

Prima ceremonia, quæ Ecclesia adhibet in Ordinatione Sacerdotis.

Quo facto (prosequitur Pontificali) tam Pontifex, quàm Sacerdotes, tenent manus dexteræ extensas super illos. Et Pontifex stans cum mitra dicit: *Oremus Fratres charissimi &c.* Ecce secunda ceremonia.

Secundæ

Sequitur tertia; Pontifex sedet acceptâ mitra, & reflectit orarium sive stolam ab humero sinistro cuiuslibet, capiens partem, quæ retro pendet, & imponens super dexterum humerum, aptat eam ante pectus in modum crucis, singulis dicens: *Accipe iugum Domini, iugum enim eius suave est & onus eius leve.*

87.

Tertia.

Quarta: Postea imponit cuiuslibet successive casulam usque ad scapulas, quam quilibet teneat super humeros complicatam; à parte anteriori dorsum dependentem, singulis dicens: *Accipe vestem Sacerdotalem, per quam charitas intelligitur; potens est enim Deus ut auget tibi charitatem & opus perfectum.*

88.

Quarta.

Quinta ceremonia est unctio manuum cum oleo Cathecumenorum, dicente Pontifice: *Consecrate & sanctificare digneris Domine manus istas*

88.

Quinta.